Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 14ης Νοεμβρίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας – Οδηγία 2001/29/ΕΚ – Άρθρο 2 – Δικαίωμα αναπαραγωγής – Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′ – Εξαιρέσεις και περιορισμοί – Δίκαιη αποζημίωση – Άμεσο αποτέλεσμα – Φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί από το Δημόσιο η είσπραξη και η κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως – Εξαιρετικές εξουσίες»

Στην υπόθεση C-230/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (δικαστήριο επιχειρηματικών διαφορών Γάνδης, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο) με απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Απριλίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Reprobel CV

κατά

Copaco Belgium NV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα προέδρου του πρώτου τμήματος, A. Arabadjiev και I. Ziemele (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Lamote, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Μαρτίου 2024,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Reprobel CV, εκπροσωπούμενη από τους A. Lambert και J.-F. Puyraimond, advocaten,

– η Copaco Belgium NV, εκπροσωπούμενη από τον T. van Innis, advocaat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Cottin και την C. Pochet, επικουρούμενους από τους S. Depré, G. Ryelandt και J. Van Vyve, avocats,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. Timmermans,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον F. Ronkes Agerbeek, την J. Samnadda και τον P. J. O. Van Nuffel,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Ιουνίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Reprobel CV, εταιρίας συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων δημιουργών και εκδοτών, στην οποία το Βελγικό Δημόσιο έχει αναθέσει την είσπραξη και την κατανομή των δικαιωμάτων αμοιβής που πρέπει να καταβάλλονται ως δίκαιη αποζημίωση σε δημιουργούς και εκδότες για δραστηριότητες αναπαραγωγής, και της Copaco Belgium NV (στο εξής: Copaco), ανώνυμης εταιρίας, σχετικά με την άρνησή της να καταβάλει στη Reprobel τα ποσά που φέρεται να οφείλονται ως τέτοια αμοιβή.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 31, 35 και 38 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(31) Πρέπει να διατηρηθεί μια ισορροπία περί τα δικαιώματα και τα συμφέροντα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων, καθώς και μεταξύ αυτών και των χρηστών προστατευομένων αντικειμένων. […]

[…]

(35) Σε ορισμένες περιπτώσεις εξαιρέσεων ή περιορισμών, οι δικαιούχοι θα πρέπει να λαμβάνουν δίκαιη και επαρκή αποζημίωση για τη χρήση των προστατευόμενων έργων ή λοιπών προστατευομένων αντικειμένων τους. Κατά τον καθορισμό της μορφής, των λεπτομερειών καταβολής και του ενδεχόμενου ύψους αυτής της δίκαιης αποζημίωσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες κάθε περίπτωσης. Για την αξιολόγηση των στοιχείων αυτών, πολύτιμο κριτήριο αποτελεί η πιθανή ζημία των δικαιούχων από τη συγκεκριμένη πράξη. Όταν στους δικαιούχους έχει ήδη καταβληθεί αμοιβή σε κάποια άλλη μορφή, λ.χ. ως τμήμα των τελών εκδόσεως αδείας, πιθανόν να μην οφείλεται ειδική ή χωριστή πληρωμή. Για τον καθορισμό του ύψους της δίκαιης αποζημίωσης θα πρέπει να

λαμβάνεται πλήρως υπόψη ο βαθμός χρήσης των μέτρων τεχνολογικής προστασίας που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία. Σε ορισμένες περιπτώσεις όπου η ζημία του δικαιούχου θα ήταν ασήμαντη, πιθανόν να μην προκύπτει υποχρέωση πληρωμής.

[…]

(38) Θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να προβλέπουν εξαίρεση ή περιορισμό από το δικαίωμα αναπαραγωγής, ενδεχομένως με εύλογη αποζημίωση, για ορισμένα είδη αναπαραγωγής ακουστικού, οπτικού και οπτικοακουστικού υλικού για ιδιωτική χρήση. Η εξαίρεση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει την καθιέρωση ή τη διατήρηση συστημάτων αμοιβής για την αποζημίωση των δικαιούχων.[…]»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,

β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,

γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,

δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,

ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»

5 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», προβλέπει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση,

β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό,

[…]».

Το βελγικό δίκαιο

6 Το άρθρο 59 του wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων), της 30ής Ιουνίου 1994 (*Belgisch Staatsblad* της 27ης Ιουλίου 1994, σ. 19297), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας), όριζε τα εξής:

«Οι δημιουργοί και οι εκδότες έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή σε ανάλογο υλικό φορέα δικαιούνται αμοιβής λόγω της αναπαραγωγής τους, και στις περιπτώσεις που ορίζουν τα άρθρα 22 §1er, σημεία 4° και 4°bis […]

Η αμοιβή καταβάλλεται από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον ενδοκοινοτικό αποκτώντα μηχανημάτων τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση σε κυκλοφορία των μηχανημάτων αυτών στο εθνικό έδαφος.»

7 Το άρθρο 60 του νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας προέβλεπε τα εξής:

«Περαιτέρω, αναλογική αμοιβή, καθοριζόμενη βάσει του αριθμού των πραγματοποιηθέντων αντιγράφων, οφείλεται από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία προβαίνουν στην παραγωγή αντιγράφων των έργων ή, εφόσον τούτο παρίσταται αναγκαίο, απαλλασσομένων των πρώτων, από τα πρόσωπα που θέτουν στη διάθεση άλλου, δωρεάν ή έναντι αμοιβής, μηχάνημα αναπαραγωγής.»

8 Το άρθρο 60bis του νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας όριζε τα εξής:

«Η εταιρία διαχειρίσεως δικαιωμάτων που ορίζεται με βασιλικό διάταγμα στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου μπορεί να λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκπλήρωση της αποστολής της, τηρουμένου του άρθρου 78, από:

– τη διεύθυνση τελωνείων και ειδικών φόρων κατανάλωσης κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 320 του loi générale sur les douanes et accises [γενικού νόμου περί τελωνείων και ειδικών φόρων κατανάλωσης] της 18ης Ιουλίου 1977, το οποίο αντικαταστάθηκε από τον νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1993·

– τη διεύθυνση που είναι αρμόδια για τον [φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)] κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 93bis του Code de la TVA [κώδικα ΦΠΑ] της 3ης Ιουλίου 1969·

– και την εθνική υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τον νόμο της 15ης Ιανουαρίου 1990 σχετικά με τη σύσταση και την οργάνωση μιας Banque-carrefour de la sécurité sociale [τράπεζας κοινωνικής ασφάλισης].

Με την επιφύλαξη του άρθρου 78 του παρόντος νόμου, η ορισθείσα εταιρία διαχειρίσεως δικαιωμάτων δύναται να παράσχει πληροφορίες στις διευθύνσεις τελωνείων και ΦΠΑ, κατόπιν αιτήσεώς τους. Με την επιφύλαξη του άρθρου 78 του παρόντος νόμου, η ορισθείσα εταιρία διαχειρίσεως δικαιωμάτων δύναται να γνωστοποιεί και να λαμβάνει πληροφορίες από:

– την υπηρεσία Ελέγχου και Διαμεσολάβησης της [ομοσπονδιακής δημόσιας υπηρεσίας (SPF)] Οικονομίας·

– εταιρίες διαχειρίσεως δικαιωμάτων που ασκούν παρόμοια δραστηριότητα στην αλλοδαπή, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.»

9 Το άρθρο 61 του νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας προέβλεπε τα εξής:

«Ο Βασιλεύς καθορίζει το ποσό των αμοιβών περί των οποίων ορίζουν τα άρθρα 59 και 60, με διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν προτάσεως του Conseil des ministres [Υπουργικού Συμβουλίου]. Η αμοιβή που προβλέπεται στο άρθρο 60 μπορεί να διαμορφωθεί ανάλογα με τους οικείους τομείς.

Ο Βασιλεύς καθορίζει τις επιμέρους λεπτομέρειες της εισπράξεως, της κατανομής και του ελέγχου αυτών των αμοιβών, καθώς και τον χρόνο κατά τον οποίο οφείλονται.

Υπό την επιφύλαξη διεθνών συμβάσεων, οι αμοιβές που προβλέπουν τα άρθρα 59 και 60 αποδίδονται ισομερώς στους δημιουργούς και στους εκδότες.

Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις λεπτομέρειες που καθορίζει, ο Βασιλεύς μπορεί να επιφορτίσει εταιρία αντιπροσωπευτική του συνόλου των εταιριών διαχειρίσεως των δικαιωμάτων να διασφαλίσουν την είσπραξη και την κατανομή των αμοιβών.»

10 Τα ποσά της κατ’ αποκοπήν και της αναλογικής αμοιβής, τα οποία προβλέπονται αντιστοίχως στα άρθρα 59 και 60 του νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, καθορίστηκαν με το Koniinklijk besluit betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en Uitgevers voor het kopiëren voor privé-gebruik of didatisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wizje zijn vastgelegd (βασιλικό διάταγμα σχετικά με την αμοιβή των δημιουργών και των εκδοτών για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή ανάλογο υλικό φορέα για ιδιωτικούς ή διδακτικούς σκοπούς), της 30ής Οκτωβρίου 1997 (*Belgisch Staatsblad* της 7ης Νοεμβρίου 1997, σ. 29874).

11 Το άρθρο 7 του βασιλικού διατάγματος προβλέπει τα εξής:

«§ 1er. Οι υπόχρεοι υποβάλλουν κάθε μήνα δήλωση στην εταιρία διαχειρίσεως δικαιωμάτων πριν από την εικοστή ημέρα που έπεται του μήνα τον οποίο αφορά η δήλωση.

§ 2. Η δήλωση της παραγράφου 1 περιέχει, αφενός, τις πληροφορίες που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του υπόχρεου προς πληρωμή προσώπου και, αφετέρου, τα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των συσκευών που τίθενται σε κυκλοφορία στην ημεδαπή κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει η δήλωση και τα οποία είναι αναγκαία για τον προσδιορισμό του ποσού της κατ’ αποκοπήν αμοιβής.

[…]»

12 Το άρθρο 1 του Koninklijk besluit tot het belasten van een vennootschap met de inning en de verdeling van de vergoeding voor het kopiëren van werken die op grafische of soortgelijke wijze zijn vastgelegd (βασιλικού διατάγματος για την ανάθεση σε εταιρία της είσπραξης και της κατανομής των δικαιωμάτων αμοιβής για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή ανάλογο υλικό φορέα), της 15ης Οκτωβρίου 1997 (*Belgisch Staatsblad* της 7ης Νοεμβρίου 1997, σ. 29873), ορίζει τα εξής:

«Η αστική εταιρία υπό μορφή συνεταιριστικής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία “Reprobel” […] είναι επιφορτισμένη με την είσπραξη και την κατανομή των δικαιωμάτων αμοιβής που προβλέπονται στα άρθρα 59 έως 61 του [νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας].»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Ως επιχείρηση διανομής προϊόντων πληροφορικής που προορίζονται για επιχειρήσεις και καταναλωτές, η Copaco διανέμει επίσης συσκευές αναπαραγωγής, όπως φωτοαντιγραφικά μηχανήματα και σαρωτές. Για τον λόγο αυτό, μέχρι το τέλος του 2016, όφειλε να καταβάλλει στη Reprobel κατ' αποκοπήν αμοιβή για την αναπαραγωγή έργων προστατευόμενων από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικά δικαιώματα (στο εξής: αμοιβή για δίκαιη αποζημίωση).

14 Εκτιμώντας ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), έκρινε ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 αντετίθετο στο «κατ' αποκοπήν» τμήμα του συστήματος αμοιβής που προέβλεπε η βελγική νομοθεσία περί αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση, η Copaco ανέστειλε την εξόφληση των τιμολογίων που είχε εκδώσει η Reprobel σχετικά με την εν λόγω αμοιβή για το χρονικό διάστημα από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιανουάριο του 2017, επικαλούμενη το άμεσο αποτέλεσμα της ως άνω διατάξεως και επισημαίνοντας ότι η αναστολή της εξόφλησης θα διαρκούσε έως ότου οι διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας καθίσταντο σύμφωνες με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/29.

15 Τον Μάρτιο του 2017 τέθηκε σε ισχύ ένα νέο σύστημα αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση.

16 Στις 16 Δεκεμβρίου 2020 η Reprobel ενήγαγε την Copaco ενώπιον του ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Dendermonde (δικαστηρίου επιχειρηματικών διαφορών Γάνδης, τμήμα Termonde, Βέλγιο), το οποίο, με παρεμπίπτουσα απόφαση της 4ης Μαρτίου 2022, παρέπεμψε, για λόγους κατά τόπον αρμοδιότητας, την υπόθεση ενώπιον του ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (δικαστηρίου επιχειρηματικών διαφορών Γάνδης, τμήμα Γάνδης), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο.

17 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις που προέβλεπε το βελγικό σύστημα αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση, το οποίο αφορούσε η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, ήταν, τουλάχιστον εν μέρει, αντίθετες προς την οδηγία 2001/29, στο μέτρο που η δίκαιη αποζημίωση του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας αυτής δεν αντικατοπτριζόταν στο σύστημα αυτό, το οποίο, έως τις 29 Δεκεμβρίου 2016, προέβλεπε την εφαρμογή κατ' αποκοπήν αμοιβής χωρίς αντικειμενική ποσοτική συσχέτιση με την πραγματική χρήση των συσκευών αναπαραγωγής, με αποτέλεσμα η αμοιβή αυτή να κινδυνεύει να υπερβεί τον αμιγώς αποζημιωτικό χαρακτήρα της.

18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι με την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), το Δικαστήριο ερμήνευσε τις εξαιρέσεις ή τους περιορισμούς που ένα κράτος μέλος μπορεί να προβλέψει στην εθνική νομοθεσία του δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29, οι οποίοι δεν είχαν ενσωματωθεί στο βελγικό σύστημα αμοιβών για δίκαιη αποζημίωση το οποίο ίσχυε μέχρι τις 29 Δεκεμβρίου 2016. Το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το εν λόγω σύστημα δεν ήταν σύμφωνο με την ανωτέρω διάταξη. Συναφώς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το εν λόγω σύστημα εξαρτούσε το ύψος της κατ' αποκοπήν αμοιβής από τον αριθμό και μόνον των αντιγράφων ανά λεπτό που μπορούσαν να πραγματοποιήσουν οι επίμαχες φωτοαντιγραφικές συσκευές, ότι προέβλεπε τον υπολογισμό, τουλάχιστον εν μέρει, της αμοιβής αυτής με βάση τη ζημία την οποία μπορούσαν να προκαλέσουν οι παράνομες αναπαραγωγές στους οικείους δημιουργούς, ότι απέδιδε τις αμοιβές, εν όλω ή εν μέρει, σε πρόσωπα άλλα από τους δημιουργούς, ότι απαιτούσε την καταβολή της αμοιβής από τα πρόσωπα που έθεταν τις φωτοαντιγραφικές

συσκευές στη διάθεση προσδιορίσιμων χρηστών και ότι θέσπισε ένα σύστημα το οποίο μπορούσε να καταλήξει σε υπεραντιστάθμιση υπέρ των δικαιούχων της αμοιβής, επιβάλλοντας την καταβολή τόσο κατ' αποκοπήν όσο και αναλογικής αμοιβής, χωρίς μηχανισμούς επιστροφής.

19 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει επίσης ότι, όταν δεν είναι δυνατή η σύμφωνη προς την οδηγία ερμηνεία, οι εθνικές διατάξεις πρέπει να υποχωρούν έναντι των διατάξεων της οδηγίας. Εντούτοις, διευκρινίζει ότι οι διάδικοι στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί διαφωνούν ως προς τις προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται προς τούτο.

20 Κατά την Copaco, το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 έχει άμεσο αποτέλεσμα και μπορεί να προβληθεί έναντι της Reprobel, η οποία πρέπει να θεωρηθεί ως κρατικός φορέας λόγω της αποστολής η οποία της έχει ανατεθεί από το Δημόσιο όσον αφορά την είσπραξη και την κατανομή της αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση.

21 Αντιθέτως, η Reprobel αμφισβητεί τον σαφή, ανεπιφύλακτο και ακριβή χαρακτήρα του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να θεσπίσουν κατά την κρίση τους τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς που μνημονεύονται στην εν λόγω διάταξη και ότι απόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν τον δίκαιο χαρακτήρα της αποζημιώσεως που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας.

22 Η Reprobel φρονεί, εξάλλου, ότι δεν είναι δυνατή επίκληση της οδηγίας 2001/29 έναντι αυτής, για τον λόγο ότι συνιστά ένωση ιδιωτικού δικαίου.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (δικαστήριο επιχειρηματικών διαφορών Γάνδης, τμήμα Γάνδης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνιστά ένας οργανισμός όπως η Reprobel, στο μέτρο που το κράτος του έχει αναθέσει με βασιλικό διάταγμα την είσπραξη και κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως που εκείνο καθορίζει κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 και ασκεί εποπτεία επ' αυτού, οργανισμό έναντι του οποίου ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί, προς υπεράσπισή του, ότι εθνικός κανόνας τον οποίο προβάλλει ο εν λόγω οργανισμός έναντι του ιδιώτη δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης;

2) Έχει σημασία για την απάντηση στο ερώτημα αυτό το γεγονός ότι η εποπτεία που ασκεί το κράτος επί του οργανισμού καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

– την υποχρέωση του οργανισμού να διαβιβάζει πάντοτε στον αρμόδιο υπουργό αντίγραφα των αιτήσεων που αποστέλλει στους υπόχρεους αμοιβής για παροχή πληροφοριών οι οποίες είναι αναγκαίες τόσο για την είσπραξη όσο και για την κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή, ούτως ώστε ο υπουργός να παραμένει ενήμερος για τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός ασκεί το δικαίωμά του εποπτείας και να μπορεί να κρίνει εάν είναι σκόπιμο να καθορίσει, με υπουργική απόφαση, το περιεχόμενο, τον αριθμό και τη συχνότητα των αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατά τρόπον ώστε να εμποδίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο οι δραστηριότητες των προσώπων προς τα οποία απευθύνονται οι εν λόγω αιτήσεις·

– την υποχρέωση του οργανισμού να ζητεί από τον εκπρόσωπο του υπουργού να απευθύνει αίτηση παροχής πληροφοριών αναγκαίων για την είσπραξη της αναλογικής αμοιβής για την αναπαραγωγή στους υπόχρεους αμοιβής, στους διανομείς, στους εμπόρους χονδρικής

ή λιανικής πωλήσεως, στις επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως ή στις επιχειρήσεις συντηρήσεως εξοπλισμού, όταν ο υπόχρεος αμοιβής δεν συνεργάζεται για την είσπραξη, ενώ ο οργανισμός υποχρεούται επίσης να διαβιβάζει αντίγραφο της αιτήσεως στον αρμόδιο υπουργό, προκειμένου αυτός να μπορεί να καθορίζει το περιεχόμενο, τον αριθμό και τη συχνότητα των αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατά τρόπον ώστε να εμποδίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο οι δραστηριότητες των προσώπων προς τα οποία απευθύνονται οι εν λόγω αιτήσεις·

– την υποχρέωση του οργανισμού να υποβάλει προς έγκριση στον αρμόδιο υπουργό τους κανόνες για την κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή καθώς και κάθε τροποποίηση που επιφέρει στους κανόνες αυτούς·

– την υποχρέωση του οργανισμού να υποβάλει προς έγκριση στον αρμόδιο υπουργό το έντυπο της δηλώσεως που έχει καταρτίσει, το οποίο δεν δύναται να εκδοθεί χωρίς την έγκρισή του;

3) Έχει επίσης σημασία για την απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα το γεγονός ότι ο οργανισμός διαθέτει τις ακόλουθες εξουσίες:

– την εξουσία να ζητεί όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την είσπραξη της αμοιβής για την αναπαραγωγή από όλους τους υπόχρεους αμοιβής ή εισφορών, τους διανομείς, τους εμπόρους χονδρικής ή λιανικής πωλήσεως, τις επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως ή τις επιχειρήσεις συντηρήσεως εξοπλισμού. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε αίτηση πρέπει να συνοδεύεται πάντοτε από επισήμανση των ποινικών κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως της ταχθείσας προθεσμίας ή παροχής ελλιπών ή ανακριβών πληροφοριών·

– την εξουσία να απαιτεί από κάθε υπόχρεο αμοιβής να παράσχει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα αναπαραγόμενα έργα που είναι αναγκαίες για την κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή·

– την εξουσία λήψεως όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την εκτέλεση των καθηκόντων του από τη διεύθυνση τελωνείων και ειδικών φόρων καταναλώσεως, τη διεύθυνση που είναι αρμόδια για τον ΦΠΑ και την εθνική υπηρεσία κοινωνικής ασφαλίσεως;

4) Έχει το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 άμεσο αποτέλεσμα;

5) Οφείλει το εθνικό δικαστήριο, κατόπιν αιτήματος ιδιώτη, να μην εφαρμόσει εθνικό κανόνα, εάν αυτός ο κανόνας που θεσπίστηκε από το κράτος αντίκειται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29, ιδίως διότι ο ασυμβίβαστος προς το εν λόγω άρθρο κανόνας υποχρεώνει τον ιδιώτη να καταβάλει τέλη;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

24 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι ένας ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί

ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, έναντι ενός φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί από κράτος μέλος η είσπραξη και η κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως που καθορίζεται δυνάμει της ως άνω διατάξεως, το γεγονός ότι η εθνική ρύθμιση που προβλέπει την αποζημίωση αυτή αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης, όταν ο εν λόγω φορέας εκπληρώνει αποστολή δημοσίου συμφέροντος, υπόκειται στην εποπτεία του εν λόγω κράτους και διαθέτει, για την εκπλήρωση της αποστολής αυτής, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

25 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι από το εφαρμοστέο στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικό νομικό πλαίσιο, το οποίο παρατίθεται στην απόφαση περί παραπομπής, προκύπτει ότι η Reprobel έχει τη νομική μορφή συνεταιριστικής εταιρίας ιδιωτικού δικαίου, στα όργανα της οποίας δεν εκπροσωπείται το Βελγικό Δημόσιο.

26 Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία, οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται άμεσα τις ανεπιφύλακτες και αρκούντως ακριβείς διατάξεις των οδηγιών όχι μόνον έναντι των κρατών μελών και των οργάνων τους stricto sensu, αλλά επίσης, μεταξύ άλλων, έναντι οργανισμών που υπόκεινται στην εποπτεία ή τον έλεγχο δημόσιας αρχής, εκπληρώνουν αποστολή δημοσίου συμφέροντος και έχουν εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες. Οι εν λόγω οργανισμοί ή φορείς διακρίνονται από τους ιδιώτες και πρέπει να εξομοιώνονται με το κράτος, είτε διότι πρόκειται για νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που αποτελούν μέρος του κράτους με την ευρεία έννοια είτε διότι υπόκεινται στην εποπτεία ή τον έλεγχο δημόσιας αρχής, ή ακόμη διότι τους έχει ανατεθεί, από δημόσια αρχή, η εκτέλεση αποστολής δημοσίου συμφέροντος και, για τον λόγο αυτό, έχουν εξοπλιστεί με εξαιρετικές εξουσίες (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1990, Foster κ.λπ., C-188/89, EU:C:1990:313, σκέψη 20, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, σκέψεις 33 και 34).

27 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, συναφώς, ότι η προϋπόθεση περί υπαγωγής ενός οργανισμού στην εποπτεία ή στον έλεγχο του κράτους και η προϋπόθεση περί παραχωρήσεως εξαιρετικών εξουσιών σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες δεν απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά (απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, σκέψη 28).

28 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η Reprobel δεν είναι οργανισμός δημοσίου δικαίου ούτε ελέγχεται από το Βελγικό Δημόσιο. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η Reprobel εκπληρώνει αποστολή δημοσίου συμφέροντος και διαθέτει, προς τούτο, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

29 Κατά πρώτον, σύμφωνα με τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με την εκπλήρωση αποστολής δημοσίου συμφέροντος, το βασιλικό διάταγμα για την ανάθεση σε εταιρία της είσπραξης και της κατανομής των δικαιωμάτων αμοιβής για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή ανάλογο υλικό φορέα, της 15ης Οκτωβρίου 1997, ανέθεσε στη Reprobel την είσπραξη και την κατανομή των δικαιωμάτων αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 59 έως 61 του νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

30 Συναφώς υπενθυμίζεται ότι τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να προβλέπουν στις αντίστοιχες έννομες τάξεις τους, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29, εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπει η εν λόγω διάταξη και ότι

υποχρεούνται επίσης να προβλέπουν, στο πλαίσιο αυτό, δίκαιη αποζημίωση καθώς και σύστημα χρηματοδότησης της αποζημίωσης αυτής (πρβλ. απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2023, Seven.One Entertainment Group, C-260/22, EU:C:2023:900, σκέψη 23).

31 Εξάλλου, όσον αφορά τη μορφή, τις λεπτομέρειες καταβολής και το ύψος της δίκαιης αποζημιώσεως, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η αποζημίωση αυτή καθώς και το σύστημα στο οποίο στηρίζεται και το ύψος της πρέπει να συνδέονται με τη ζημία που προκαλείται στους δικαιούχους λόγω της δημιουργίας ιδιωτικών αντιγράφων (αποφάσεις της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Microsoft Mobile Sales International κ.λπ., C-110/15, EU:C:2016:717, σκέψη 28, και της 24ης Μαρτίου 2022, Austro-Mechana, C-433/20, EU:C:2022:217,σκέψη 49).

32 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί επί του τρόπου εισπράξεως και κατανομής της αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση που προβλέπει η βελγική ρύθμιση. Αφενός, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η δίκαιη αποζημίωση του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 αφορά τις αναπαραγωγές οι οποίες πραγματοποιούνται σε οποιοδήποτε μέσο και με οποιαδήποτε τεχνική, ήτοι ότι βαρύνει όλους τους χρήστες συσκευών, υποθεμάτων ή υπηρεσιών που καθιστούν δυνατή την πραγματοποίηση τέτοιων αναπαραγωγών ή περιλαμβάνουν τέτοιες αναπαραγωγές, εφόσον οι χρήστες αυτοί δικαιούνται να υπαχθούν στις εξαιρέσεις που προβλέπει η εν λόγω διάταξη (πρβλ. απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, σκέψεις 30 έως 34).

33 Αφετέρου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η δίκαιη αποζημίωση προορίζεται, κατ' αρχήν, να αποκαταστήσει τη ζημία που προκλήθηκε λόγω αναπαραγωγών που όντως πραγματοποιήθηκαν και ότι τα πρόσωπα που έχουν προβεί στην αναπαραγωγή υποχρεούνται, κατ' αρχήν, να αποκαταστήσουν τη ζημία που προκαλεί η αναπαραγωγή, χρηματοδοτώντας την αποζημίωση που θα καταβληθεί στον δικαιούχο των δικαιωμάτων. Λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών προκειμένου να εντοπισθούν οι ιδιώτες χρήστες, επιτρέπεται τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ένα σύστημα στο πλαίσιο του οποίου η αποζημίωση βαρύνει πρόσωπα τα οποία προβαίνουν σε διάθεση εξοπλισμού, συσκευών και υποθεμάτων ψηφιακής αναπαραγωγής και τα οποία κατά συνέπεια διαθέτουν από νομικής ή πραγματικής απόψεως τον εξοπλισμό σε χρήστες ή παρέχουν σε αυτούς υπηρεσία αναπαραγωγής και τα οποία μετακυλίουν τη σχετική με την υπηρεσία αυτή οικονομική επιβάρυνση στους τελικούς χρήστες (πρβλ. απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, σκέψεις 69 και 70).

34 Στο πλαίσιο αυτό, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 40 των προτάσεών του στην υπό κρίση υπόθεση, θα ήταν πράγματι πολύ δύσκολο για τον δικαιούχο του δικαιώματος αναπαραγωγής να επικαλεστεί το δικαίωμα αυτό για πράξεις στις οποίες προβαίνουν οι χρήστες στον ιδιωτικό τομέα. Επομένως, η θέσπιση των εξαιρέσεων από το εν λόγω δικαίωμα που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 διασφαλίζει στους δικαιούχους έσοδα τα οποία θα ήταν πολύ δύσκολο να εισπράξουν απευθείας από τους χρήστες.

35 Η βελγική νομοθεσία προβλέπει ότι οι δικαιούχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων λαμβάνουν, στο πλαίσιο των εξαιρέσεων αυτών, αποζημίωση για την προκληθείσα ζημία η οποία περιλαμβάνει ένα τμήμα υπολογιζόμενο κατ' αποκοπήν και καθοριζόμενο εκ των προτέρων και μια αναλογική αμοιβή, καθοριζόμενη εκ των υστέρων, τα οποία χρηματοδοτούνται από τις αμοιβές που καταβάλλουν όλοι οι αγοραστές εξοπλισμού και υποθεμάτων αντιγραφής ή οι αποδέκτες υπηρεσιών αναπαραγωγής οι οποίοι δύνανται να υπαχθούν στις εξαιρέσεις αυτές. Επομένως, η είσπραξη της εν λόγω αμοιβής και η καταβολή δίκαιης αποζημιώσεως στους δικαιούχους των εν λόγω δικαιωμάτων συνιστούν ζήτημα δημοσίου συμφέροντος.

36 Συναφώς, πρέπει να απορριφθεί η άποψη της Γαλλικής Κυβέρνησης ότι η Reprobel δεν εκπληρώνει αποστολή δημοσίου συμφέροντος, αλλά ενεργεί αποκλειστικά προς το ιδιωτικό συμφέρον των δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, αναθέτοντας σε έναν φορέα την είσπραξη και την κατανομή των δικαιωμάτων αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση, ένα κράτος μέλος θέτει σε εφαρμογή την υποχρέωση αποτελέσματος την οποία του επιβάλλει η διάταξη του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29, ήτοι την υποχρέωση να διασφαλίζει, προς όφελος των δικαιούχων, την αποτελεσματική είσπραξη μιας δίκαιης αποζημιώσεως, η οποία αποσκοπεί στη διατήρηση δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των εμπλεκομένων συμφερόντων, όπερ άπτεται απολύτως του δημοσίου συμφέροντος (πρβλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2022, Ametic, C-263/21, EU:C:2022:644, σκέψη 69).

37 Κατά δεύτερον, όσον αφορά την εκτίμηση των εξουσιών ενός οργανισμού όπως η Reprobel, υπενθυμίζεται, κατ’ αρχάς, ότι η Reprobel είναι ο μόνος αρμόδιος φορέας για την είσπραξη και την κατανομή των δικαιωμάτων αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση, που προβλέπονται στα άρθρα 59 έως 61 του νόμου περί δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

38 Στο πλαίσιο αυτό, όπως υπογράμμισε, κατ’ ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 45 των προτάσεών του, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι στη Reprobel έχουν ανατεθεί εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, ιδίως η εξουσία να απαιτεί από τους κατασκευαστές και τους πωλητές συσκευών και υποθεμάτων αντιγραφής αμοιβή για δίκαιη αποζημίωση.

39 Συγκεκριμένα, ένας οργανισμός όπως η Reprobel, ο οποίος δικαιούται να εισπράττει την αμοιβή για δίκαιη αποζημίωση, μπορεί αυτοδικαίως να αξιώσει την καταβολή της αμοιβής αυτής από κάθε πρόσωπο το οποίο ανήκει σε κύκλο υποχρέων καθοριζόμενο κατά τρόπο αφηρημένο από την εθνική νομοθεσία.

40 Συναφώς, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι, όπως υποστηρίζουν η Reprobel και η Βελγική Κυβέρνηση, το ύψος της εν λόγω αμοιβής καθορίζεται από τις δημόσιες αρχές και όχι από τον εν λόγω οργανισμό. Πράγματι, η εκπλήρωση αποστολής δημοσίου συμφέροντος δεν σημαίνει ότι ο οργανισμός που εκτελεί τα εν λόγω καθήκοντα πρέπει να καθορίζει ο ίδιος όλες τις πτυχές τους ή ότι οι εξουσίες που διαθέτει προς τον σκοπό αυτό πρέπει να ασκούνται κατά διακριτική ευχέρεια. Εξάλλου, το γεγονός ότι μια δημόσια αρχή έχει καθορίσει το πλαίσιο της δράσης ενός οργανισμού στον οποίο έχει ανατεθεί αποστολή δημοσίου συμφέροντος επιβεβαιώνει ακόμη περισσότερο ότι ο οργανισμός αυτός ενεργεί στο όνομα του κράτους και αποτελεί προέκτασή του.

41 Επιπλέον, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η Reprobel διαθέτει μια σειρά από ειδικές εξουσίες, ιδίως όσον αφορά τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, προκειμένου να είναι σε θέση να εκπληρώσει την αποστολή δημοσίου συμφέροντος που της έχει ανατεθεί.

42 Πρώτον, η Reprobel έχει δικαίωμα να απαιτήσει τόσο από τους οφειλέτες της αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση όσο και από τους λοιπούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά του εξοπλισμού αντιγραφής, όπως είναι οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη συντήρηση του εν λόγω εξοπλισμού, να της παράσχουν, επ’ απειλή ποινικών κυρώσεων, όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για τον εντοπισμό των οφειλετών και για τον προσδιορισμό των οφειλόμενων εκ μέρους τους ποσών. Μια τέτοια εξουσία πρέπει να θεωρείται εξαιρετική σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

43 Στο πλαίσιο αυτό, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι, όπως υποστηρίζουν η Reprobel και η Βελγική Κυβέρνηση, η Reprobel δεν έχει την εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις σε πρόσωπα τα οποία δεν συμμορφώνονται με την υποχρέωση παροχής πληροφοριών. Πράγματι, η μη συμμόρφωση με την ανωτέρω υποχρέωση επισύρει, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην απόφαση περί παραπομπής, ποινικές κυρώσεις τις οποίες, λόγω της φύσεώς τους, μόνον τα δικαστήρια έχουν την εξουσία να επιβάλλουν. Κατά συνέπεια, η ίδια η ύπαρξη αυτών των κυρώσεων καταδεικνύει την ιδιαίτερη φύση των εξουσιών που έχουν ανατεθεί στη Reprobel.

44 Δεύτερον, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η Reprobel έχει την εξουσία να ζητεί από τις τελωνειακές, φορολογικές και ασφαλιστικές αρχές τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση της αποστολής της. Υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, η ανάθεση της εξουσίας αυτής συνιστά εξαιρετική εξουσία σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες. Πράγματι, πληροφορίες όπως ο όγκος των εισαγωγών εξοπλισμού ή υποθεμάτων αντιγραφής ή ο κύκλος εργασιών των κατασκευαστών ή των διανομέων τέτοιων συσκευών και υποθεμάτων δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να γνωστοποιηθούν σε πρόσωπα τα οποία δεν διαθέτουν τέτοια εξουσία.

45 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι ένας ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, έναντι ενός φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί από κράτος μέλος η είσπραξη και η κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως που καθορίζεται δυνάμει της ως άνω διατάξεως, το γεγονός ότι η εθνική ρύθμιση που προβλέπει την αποζημίωση αυτή αντιβαίνει σε διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα, όταν ο εν λόγω φορέας διαθέτει, για την εκπλήρωση της εν λόγω αποστολής δημοσίου συμφέροντος, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

46 Με το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι έχει άμεσο αποτέλεσμα και, επομένως, σε περίπτωση μη ορθής μεταφοράς του στην εσωτερική έννομη τάξη, ένας ιδιώτης μπορεί να το επικαλεστεί προκειμένου να αποκλεισθεί η εφαρμογή εθνικών κανόνων οι οποίοι τον υποχρεώνουν να καταβάλει αμοιβή για δίκαιη αποζημίωση επιβληθείσα κατά παράβαση της εν λόγω διατάξεως.

47 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν οι διατάξεις οδηγίας είναι, από απόψεως του περιεχομένου τους, ανεπιφύλακτες και αρκούντως ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, είτε σε περίπτωση κατά την οποία το κράτος μέλος παρέλειψε να τις μεταφέρει εμπροθέσμως στην εσωτερική έννομη τάξη είτε σε περίπτωση κατά την οποία τις μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη πλημμελώς (απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

48 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης είναι, αφενός, ανεπιφύλακτη όταν θεσπίζει υποχρέωση η οποία δεν συνοδεύεται από καμία επιφύλαξη και δεν απαιτείται για την εκτέλεσή της ή την επαγωγή των αποτελεσμάτων της η έκδοση κάποιας πράξεως, είτε των οργάνων της Ένωσης είτε των κρατών μελών, και, αφετέρου, είναι αρκούντως

ακριβής, ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το δικαστήριο, όταν θεσπίζει υποχρέωση χωρίς αμφίσημη διατύπωση [απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 18].

49 Εν προκειμένω, η Reprobel καθώς και η Βελγική και η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας διακριτικής ευχέρειας που διαθέτουν τα κράτη μέλη όσον αφορά την οργάνωση του συστήματος δίκαιης αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 και της χρηματοδότησής του, η διάταξη αυτή δεν είναι αρκούντως ανεπιφύλακτη και ακριβής ώστε να της αναγνωρισθεί άμεσο αποτέλεσμα βάσει της ανωτέρω μνημονευόμενης νομολογίας του Δικαστηρίου.

50 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, ακόμη και αν μια οδηγία αφήνει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής της, μια διάταξη της οδηγίας αυτής μπορεί να θεωρείται ανεπιφύλακτη και ακριβής εφόσον επιβάλλει στα κράτη μέλη, χωρίς αμφίσημη διατύπωση, συγκεκριμένη υποχρέωση επιτεύξεως αποτελέσματος και δεν συνοδεύεται από καμία αίρεση όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα τον οποίο θεσπίζει [απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 19].

51 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της υπεροχής επιβάλλει στον εθνικό δικαστή στον οποίο έχει ανατεθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, η εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της Ένωσης την υποχρέωση, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, να διασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα των εν λόγω κανόνων στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί, αφήνοντας εν ανάγκη αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη κάθε εθνική ρύθμιση ή πρακτική, έστω και μεταγενέστερη, η οποία αντιβαίνει σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα, χωρίς να υποχρεούται να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνιση της εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας [απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 37].

52 Όσον αφορά το ζήτημα αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 είναι ανεπιφύλακτο και αρκούντως ακριβές, η σχετική εξέταση πρέπει να αφορά τρία στοιχεία, ήτοι τον προσδιορισμό των δικαιούχων της προστασίας την οποία προβλέπει η εν λόγω διάταξη, το περιεχόμενο της προστασίας αυτής και τον προσδιορισμό του προσώπου το οποίο οφείλει να παράσχει την προστασία (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, σκέψη 56).

53 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 επιβάλλει συγκεκριμένες υποχρεώσεις στα κράτη μέλη που επιλέγουν να εφαρμόζουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στο δικαίωμα αναπαραγωγής, ώστε να εξασφαλίζεται η παροχή δίκαιης αποζημιώσεως στους δικαιούχους δικαιωμάτων (πρβλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 36, και της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Microsoft Mobile Sales International κ.λπ., C-110/15, EU:C:2016:717, σκέψη 25).

54 Είναι αληθές ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να θεσπίσουν στο εθνικό δίκαιο τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Απριλίου 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286,

σκέψη 18, και της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Microsoft Mobile Sales International κ.λπ., C-110/15, EU:C:2016:717, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εντούτοις, εάν το πράξουν, οφείλουν να προβλέψουν επίσης την καταβολή δίκαιης αποζημιώσεως υπέρ των δημιουργών που θίγονται από την εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Οκτωβρίου 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 36) και να λάβουν υπόψη τις προϋποθέσεις που αφορούν τη διάρθρωση και το ύψος της εν λόγω αποζημιώσεως, όπως αυτές προκύπτουν από την ερμηνεία της ως άνω διατάξεως.

55 Μεταξύ των προϋποθέσεων αυτών περιλαμβάνονται εκείνες τις οποίες έθεσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού της αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση. Με την απόφαση αυτή, στην οποία παραπέμπει το αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 παρέχει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να καθορίζουν τον τρόπο χρηματοδότησης και είσπραξης της δίκαιης αποζημιώσεως, καθώς και το ύψος της αποζημιώσεως αυτής, ένα σύστημα το οποίο συνδυάζει την κατ' αποκοπήν αμοιβή που καθορίζεται εκ των προτέρων με την αναλογική αμοιβή που καθορίζεται εκ των υστέρων πρέπει να καθιστά δυνατή, στο σύνολό της, την είσπραξη ενός τέλους για τη δίκαιη αποζημίωση, το ύψος του οποίου να αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στην πραγματική ζημία την οποία υπέστησαν οι δικαιούχοι. Προκειμένου να πληροί την προϋπόθεση αυτή, ένα τέτοιο σύστημα πρέπει να περιλαμβάνει μηχανισμούς, ιδίως επιστροφής ποσών, για τη διόρθωση κάθε περιπτώσεως υπερβάλλουσας αποζημιώσεως που θα ήταν αντίθετη προς την απαίτηση, η οποία διατυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2001/29 και κατά την οποία πρέπει να διατηρηθεί μια ισορροπία μεταξύ των δικαιούχων των δικαιωμάτων και των χρηστών των προστατευόμενων αντικειμένων, και, επομένως, προς το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29 (πρβλ. απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, σκέψεις 83 έως 86).

56 Όσον αφορά ειδικότερα το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απορρέουν από τις διατάξεις της οδηγίας 2001/29 οι οποίες μπορούν να έχουν άμεσο αποτέλεσμα, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι ιδιώτες έχουν το δικαίωμα να μη φέρουν την οικονομική επιβάρυνση της αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση εάν αυτή εισπράττεται κατά παραβίαση των αρχών που απορρέουν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της εν λόγω οδηγίας (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, σκέψεις 85 έως 87, καθώς και της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, Microsoft Mobile Sales International κ.λπ., C-110/15, EU:C:2016:717, σκέψεις 37, 54 και 55). Επομένως, το Δικαστήριο έχει ρητώς υπογραμμίσει την ανάγκη το σύστημα δίκαιης αποζημίωσης να προβλέπει ένα δικαίωμα επιστροφής της αμοιβής που εισπράχθηκε αχρεωστήτως για τη χρηματοδότηση της εν λόγω αποζημιώσεως.

57 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση δεν είναι συμβατή με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29, όπως προκύπτει κατ' ουσίαν από την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), το αιτούν δικαστήριο, το οποίο επιλήφθηκε διαφοράς σχετικά με την εκ μέρους ιδιώτη αναστολή της καταβολής της αμοιβής για δίκαιη αποζημίωση την οποία απαιτεί η εν λόγω ρύθμιση, οφείλει να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της ως άνω διατάξεως, αφήνοντας ανεφάρμοστη την εν λόγω εθνική ρύθμιση για τους σκοπούς της επίλυσης της ενώπιόν του εκκρεμούς διαφοράς.

58 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′′ και β′, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι έχει άμεσο αποτέλεσμα και, επομένως, σε περίπτωση μη ορθής μεταφοράς του στην εσωτερική

έννομη τάξη, ένας ιδιώτης μπορεί να το επικαλεστεί προκειμένου να αποκλεισθεί η εφαρμογή εθνικών κανόνων οι οποίοι τον υποχρεώνουν να καταβάλει αμοιβή για δίκαιη αποζημίωση επιβληθείσα κατά παράβαση της εν λόγω διατάξεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

59 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας,

έχει την έννοια ότι:

ένας ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, έναντι ενός φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί από κράτος μέλος η είσπραξη και η κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως που καθορίζεται δυνάμει της ως άνω διατάξεως, το γεγονός ότι η εθνική ρύθμιση που προβλέπει την αποζημίωση αυτή αντιβαίνει σε διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα, όταν ο εν λόγω φορέας διαθέτει, για την εκπλήρωση της εν λόγω αποστολής δημοσίου συμφέροντος, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

2) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και β′, της οδηγίας 2001/29

έχει την έννοια ότι:

έχει άμεσο αποτέλεσμα και, επομένως, σε περίπτωση μη ορθής μεταφοράς του στην εσωτερική έννομη τάξη, ένας ιδιώτης μπορεί να το επικαλεστεί προκειμένου να αποκλεισθεί η εφαρμογή εθνικών κανόνων οι οποίοι τον υποχρεώνουν να καταβάλει αμοιβή για δίκαιη αποζημίωση επιβληθείσα κατά παράβαση της εν λόγω διατάξεως.

(υπογραφές)